

Armastus, Surm ja Jumal

Pēteris Vasksi Tallinnas salvestatud „Klātbūtne” on nii Gramophone’i kui ka Grammy vääriline.

ARVUSTUS

Toomas Velmet
muusikapedagoog ja
ajakirjanik

Läti kultushelilooja Pēteris Vasksi tšello- ja vioolakontsertide heliplaadi on produtseerinud Soome firma Alba Records, tegevprodutsent on Erkki Nisonen. Kuidas siis nii, et läti helilooja autoriplaat ja Soome firma? Aga see pole veel kaugeltki kogu tegijate kamp. Plaat salvestati Tallinnas Mustpeade maja valges saalis kaks aastat tagasi, 17.–

22. jaanuaril 2020. Esitab Tallinna kammerorkester, dirigeerib Juha Kangas, solistid on Marko Ylönen (tšello) ja Lilli Maijala (altviul). Lõppsalvestuse tegi ja seda töötles Tammo Sumera.

Eirab kõiki trende

Vasksi tšellokontserti nr 2 „Klātbūtne” („Kohalolek”, 2011–2012) ning kontserti altviulile ja keelpilliorkestriks (2014–2015) sisaldav heliplaat ignoreerib tänapäeval kujunenud seisukohti täielikult ja kõiges. Alustame heliloojast. Kes

Ma ei mäleta lähemast ega ka kaugemast minevikust sellist heliplaadi kuulamise naudingut.

üldse kirjutab 21. sajandil kolmeosalise ja veel 38-minutilise tšellokontserdi, mis algab kadentsiga ja lõppeb (*sic!*) 13-minutise *adagio*’ga? Muusikaajalooski on pisut mahukamad olnud ainult Dvořáki ja Prokofjevi analoogid. Ja Vasksi lisab sellele veel altviulile kirjutatud kontserdi – neljaosalise ja samuti 38-minutise, millele võrdlusi ei oskagi pakuda! Tagatipuks asetatakse need ühele heliplaadile lootuses, et keegi seda ka algusest lõpuni kuulab.

Paar tutvustavat sõna esitajatest. Tallinna kammerorkester on Eesti riiki võidukalt esindanud üle kogu maailma. Marko Ylönen on Soome meistertšellist olnud juba aastakümneid. Eredalt omanäoline ja rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud muusik, kelle karjää-

Pēteris Vasksi autoriplaadil on maailma tipptasemel teosed, mis on samal tasemel ka esitatud ja salvestatud.

ri päästikuks sai võit 1996. aastal New Yorgi Concert Artists Guildi konkursil.

Altviulisolist Lilli Maijala on Sibeliuse akadeemia õppejõud, kes on pühendunud ka keelpillikvarteti lõpmatuste otsinguile. Dirigent Juha Kangas on tunnustatud Mozarti-, Nordgreni- ja Elleri spetsialist, kes on välja teeninud Pro Finlandia autasu, Läti

suure muusikaauhinna ja Eesti Heino Elleri auhinna.

Ma ei mäleta kaugemast ega lähemast minevikust sellist heliplaadi kuulamise naudingut, mida kogesin Pēteris Vasksi autoriplaati kuulates. Heliplaadile on jäädvustatud oma žanri tippteosed samal tasemel esituses, ja mis eriti tähelepanuväärne, need on ka samal tasemel salvestatud. See peaks olema näidisplaat. Kuidas salvestada keelpilliorkestrit ja keelpillisoliste, kes esitavad väga laia diapasooni ja tiheda sümfoonilise

„Klātbūtne”

PLAAT

Pēteris Vasksi tšello- ja vioolakontserdid, salvestatud Tallinna kammerorkestriga. Saadaval orkestri kontsertidel ja Alba Recordsi kodulehel.

dünaamikaga nõudlikku partituuri ning seda Mustpeade maja valge saali akustikas – sügav kummardus. Minu väike unistus, et mõni suur helilooja kasutaks instrumentaalteoses, soovitatavalt keelpilliorkestris instrumendina vokaali, on nüüd täitunud. Tšellokontserdi sisulises kulminatsioonis kõlab haruldane vokaliis Eva-Maria Sumera teostuses.

See heliplaat tuleb esitada kõigile auhindadele, kaasa arvatud Gramophone’id ja Grammyd – on suur viga, kui seda ei tehta. ●